

Araştırma/Research

DOI: [10.7822/omuefd.494918](https://doi.org/10.7822/omuefd.494918)

OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi /
OMU Journal of Education Faculty
2018, 38(1), 174-189

Evlilik İlişki Kalitesini Benlik Açısından Değerlendirme: Benliğin Farklılaşması ve İlişkisel Özgünlük^{1,2}

Enes KALKAN³, Didem AYDOĞAN⁴

Makalenin Geliş Tarihi: 10.12.2018

Yayına Kabul Tarihi: 14.06.2019

Online Yayınlanma Tarihi: 28.06.2019

Özet: Kaliteli bir evlilik ilişkisini etkileyen pek çok yapının olduğu bilinmektedir. Eşlerin gerek bireysel özellikleri gerekse evlilik ilişkilerinde kendilerini konumlandırma biçimlerine dayalı ilişkisel özellikleri, evlilik ilişkisi kalitesini etkileme gücüne sahip önemli parametrelerdir. Bu çalışmada, evlilik ilişkisi kalitesini benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük bağlamında incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 18 - 63 yaş aralığında, 251 kadın, 229 erkek olmak üzere toplam 480 evli bireyden oluşmaktadır. Araştırma verileri Benliğin Farklılaşması Ölçeği, İlişkilerde Otantiklik Ölçeği, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılarak elde edilmiştir. Çevrim içi form haline getirilen ölçme araçları çeşitli iletişim araçları (sosyal medya, e-posta) yardımıyla katılımcılara ulaştırılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Araştırma, nicel yöntemle dayalı yordayıcı korelasyonel araştırma deseninde gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, evlilik ilişkisi kalitesi, benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük arasında anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına göre benliğin farklılaşması alt boyutlarından olan ben pozisyonu alma ve duygusal kesme ile ilişkisel özgünlük alt boyutlarından olan dürüstlük ve yansızlık evlilik ilişkisi kalitesini manidar biçimde yordamaktadır. Sonuçlar, benliğin kültürel zeminde evlilik ilişkisi kalitesi ile olan ilişkisini ortaya koymaktadır. Bulgular, evlilik ve aile danışmanlığı alanında yapılan araştırmalar ve kültürel bağlam çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Evlilik ilişkisi kalitesi, Benliğin farklılaşması, İlişkisel özgünlük, Evlilik ve aile danışmanlığı

GİRİŞ

Evlilik, eşlerin değer ve kültür gibi çeşitli farklılıklarıyla bir araya gelerek kendilerini yeni ve özel bir bağlamda yeniden tanımlamaları olarak ele alınabilir. Şüphesiz bu farklılıklar evlilik ilişkisi süresi boyunca değişime uğramaktadır. Eşlerin gerek bireysel özellikleri gerekse ilişki içinde kendilerini

¹ Bu çalışma Dr. Öğr. Üyesi Didem Aydoğan'ın danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinin bir bölümüdür.

² Bu çalışmanın bir kısmı 20. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

³ Mili Eğitim Bakanlığı, ensklkn@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8762-9431>

⁴ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, didemaydogan42@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7163-3003>

Kalkan, E., & Aydoğan, D. (2019). Evlilik ilişkisi kalitesini benlik açısından değerlendirme: Benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 174-189. DOI: <https://doi.org/10.7822/omuefd.494918>

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2019, 38(1), 174-189.

konumlandırma biçimleri, evlilik ilişkisi kalitesini etkileme gücüne sahip önemli parametrelerdir. Yapılan pek çok araştırma da bu sonucu desteklemektedir (Aydoğan ve Özbay, 2018; Crane, Allgood, Larson ve Griffin, 1990; Lal ve Bartle-Haring, 2011; Polat, 2014; Skowron, 2000). Evlilik ilişkisi kalitesini güçlendirmeye dönük yaklaşımlarda; eşlerin özerklik-bağıllık dengesini kurarak dürüstlük, içtenlik ve açıklık gibi erdemlere önem vermelerinin ve bu erdemler için çaba göstermelerinin kilit bir rol oynadığı düşünülmektedir.

Benliğin Farklılaşması ve Evlilik İlişki Kalitesi

Bowen tarafından öne sürülen aile terapisi yaklaşımına göre insan ilişkileri, bireysellik-birliktelik adıyla anılan ve kendi içinde denge oluşturan iki uç yapıyla karakterizedir (Bowen, 1975). Bireysellik, bağımsız bir birey olma yolunda kişinin benliği aracılığıyla elde ettiği güçleriyken; birliktelik, başkalarıyla anlamlı ilişkiler kurma yeteneğidir (Bowen, 1966; Gehart ve Tuttle, 2003). İnsanların bu iki gücü uzlaştırabilmedeki başarıları, duygusal olma yönlerini kontrol edebildikleri, bir başka deyişle, benliklerini farklılaştırabilme adına bir adım attıkları anlamına gelmektedir (Nichols, 2013). Bireyin benliğinin psikik ve kişiler arası yönleri arasında denge kurabilmesi ve büyüyüp yetiştiği ailesinden bilişsel ve duygusal boyutlarda ayrışabilmesidir (Bowen, 1978; Kerr ve Bowen, 1988). Benliğin farklılaşması kavramı bir derecelendirme doğrusu üzerinde düşünüldüğünde bu doğrunun bir ucunda kaynaşma/başkalarıyla iç içe geçme (farklılaşmama) bulunurken diğer ucunda özerklik/farklılaşma yer almaktadır (Acar ve Voltan-Acar, 2013; Gladding, 2013). Farklılaşmış insanlar duygu ve düşünceleri arasında denge kurarlar. İç ya da dış duygusal baskıyla karşı karşıya kaldıklarında tepkisel davranmazlar ve kaygı yaşadıkları zamanlarda bile esnek ve akıllıca davranabilme yeteneğine sahiptirler (Nichols, 2013). Farklılaşmamış bireyler ise enerjilerinin büyük bir kısmını duygularına ayırırlar ve duygularından kolayca etkilenecek tepkisel davranma eğilimindedirler. Başkalarını söylediklerine karşı ya hep boyun eğicidirler ya da söylenen her şeye karşı çıkararak tartışma eğilimindedirler. Kaygı söz konusu olduğunda özerkliklerini korumakta sorun yaşarlar (Bowen, 1976, 1978; Kerr ve Bowen, 1988).

Bowen yaklaşımına göre bireyin farklılaşma düzeyi üzerinde etkili en az 4 etmen vardır ve bunlar farklılaşma ya da farklılaşmama olarak iki uçta tanımlanmaktadır (Tuason ve Friedlander, 2000). Birinci etmen olan *duygusal tepkisellik (emotional reactivity)*, bireyin enerjisinin çoğunu duygularına ayırması (düşük düzeyde farklılaşma) veya duygularını istenilen şekilde yaşaması ancak duyguları yoluyla kendini tüketmemesidir (yüksek düzeyde farklılaşma). İkinci faktör olan *duygusal kesme/kopma* ise (*emotional cutoff*) kişinin duygusal anlamda yalnızlaşarak içine kapanması (düşük düzeyde farklılaşma) ya da kimliğini yitirme korkusu olmaksızın çevresiyle olan bağlarını kararlı bir şekilde sürdürmesidir (yüksek düzeyde farklılaşma). Faktörlerden üçüncüsü olan *başkalarıyla iç içe geçme (fusion with others)* de ilişkide olduğu kişilere karşı aşırı bağıllığı (düşük düzeyde farklılaşma) veya kesin bir benlik algısıyla birlikte ilişkilerinde de bu özelliğini devam ettirmesidir (yüksek düzeyde farklılaşma). Son faktör *ben pozisyonu alma ("I" position)* ise bireyin kendine güvenmeyerek başkalarının beklentileri doğrultusunda yaşaması ve diğerlerine olan bağıllığı dolayısıyla kendi duygu, düşünce ve davranışlarını önemsememesi (düşük düzeyde farklılaşma) veya kendine güvenerek diğerlerinin isteklerini yerine getirmek zorunda hissetmemesi ve görüşlerini açık bir şekilde belirterek saldırgan bir tutum içinde olmamasıdır (yüksek düzeyde farklılaşma) (Tuason ve Friedlander, 2000).

Benliğin farklılaşmasını yakın ilişkiler bağlamında ele almak ise kişinin samimiyeti ve özerkliği bir arada yaşaması ve bu özellikleri dengede tutma yeteneğini işaret etmektedir (Tuason ve Friedlander, 2000). İlişkilerinde 'ben' pozisyonunu (I position) yitirmeden bireysellik-birliktelik dengesini doğru bir şekilde kuran bireylerin daha sağlıklı ilişkiler yaşayabileceği düşünülebilir. Bu bağlamda benliğin

farklılaşması kavramının, yakın ilişkileri tertibi ve sürekliliği noktasında bireye bir kaynak noktası sağlayabileceği açıkça görülmektedir.

Bu kavram kişiye, yakın ilişkilerinde edinebileceği duruş, varoluş ve ilişkilerini psikolojik düzlemde istenilen şekilde başlatıp sürdürebilmesi adına yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte, romantik ilişkiler bağlamında değerlendirilen evlilik ilişkisinin düzene kavuşması, gelişmesi ve esenlikle devam edebilmesi noktasında destek sağlayıcı bir kaynak konumundadır. Nitekim ulaşılabilen birçok araştırma da bu teorik bilgileri destekleyici özellikte bilgiler aktarmaktadır. Araştırmacılar yüksek düzeyde farklılaşmaya sahip bireylerin oluşturduğu evliliklerin; yüksek evlilik doyumu, evlilik uyumu, çift uyumu ya da cinsel doyumla karakterize olduğunu tespit etmişlerdir (Bradbury, Fincham ve Beach, 2000; Birditt ve Antonucci, 2008; Campos, Keltner, Bech, Gonzaga ve John, 2007; Lal ve Bartle-Haring, 2011; Lim ve Jennings, 1996; Peleg, 2008; Polat, 2014; Richards, 1989; Skowron, 2000; Skowron ve Friedlander, 1998). Bunun aksine, bazı araştırma sonuçları evlilik doyumu ile benliğin farklılaşması arasında bir ilişkiye rastlanmadığını göstermektedir (Patrick, Sells, Giordano ve Tollerud, 2007). Yapılan bu açıklamalar evlilik ilişkisinde; eşe bağımlı olmadan eş ile ilişki halinde olmanın, kimliğini kaybetmekten korkmadan duygusal bağlılığı sürdürmenin ve işlevsel/özerk bir benlik algısının kaliteli bir evlilik ilişkisi adına önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

İlişkisel Özgünlük ve Evlilik İlişki Kalitesi

Uzun yıllar felsefe, psikoloji, sanat, edebiyat vb. gibi birçok disiplin alanı içinde kendine yer edinen özgünlük kavramının insan eylemlerinde önemli bir yeri olduğu açıktır. Adams'a (2006) göre "sevildikçe daha açık olur, açık oldukça özgünleşiriz ve özgün biri olarak daha sevgi dolu ve yaratıcı bir hale geliriz". İlişkilerde dürüstlük, gerçeklik ve kendini açma gibi kavramlarla açıklanmaya çalışılan ilişkisel özgünlük kavramı çok boyutlu bir yapıdadır (Kernis, 2003; Lopez ve Rice, 2006). Kernis ve Goldman (2006) tarafından önerilen Çok Ögeli Özgünlük Modeli'ne göre ilişkisel özgünlük, bireyin ilişkilerinde açık ve içten olma gibi erdemleri ön planda tutarak ilişkide kendini olduğu gibi sunmasıdır. Lopez ve Rice (2006) ise ilişkisel özgünlüğü ilişkilerde kullanılan iki faktörlü bir şema olarak ele alırlar ve bu şemanın, partnerlerin ilişkilerini tehlikeye atabilecek risklerden çekinmeden sahici benlik deneyimlerini iki partnerin de doğru bir şekilde paylaşmalarına yardımcı olduğunu belirtirler.

Birinci faktör olan *aldatıcı olmanın kabul edilmezliği* (unacceptability of deception), daha çok kişi merkezli bir motivasyonla partnere karşı kendini dürüstçe açmayı ve aldatıcı olmayan bir ilişkisel değişimi içermektedir. Bu bağlamda ilişkisel özgünlük yönelimine sahip kişilerin, ilişkide kendilerini dürüstçe ortaya koymaları ve hatta partnerlerinin, kendileriyle ilgili doğru olmayan anlayışlarını düzeltmeleri için onları isteklendirmeleri ve buna davet etmeleri önemlidir. İkinci faktör olan *içtenlik için risk alma* (intimate risk taking) ise kişinin kendini açık bir şekilde sunmasının faydalarının ilişkideki çeşitli risk ve zararlardan ağır bastığını kabul ederek gerçek benlik deneyimlerini partneriyle karşılıklı bir şekilde paylaşmasıdır (Lopez ve Rice, 2006). Bu anlamda özgün benlik davranışlarının, ilişkide kaçınılan bir çatışma tarafından engellendiği ya da kısıtlandığı düşünülebilir.

İlişkisel özgünlüğün gerek romantik ilişkilerde gerekse evlilik ilişkisinde ilişki kalitesi adına önemli bir yapı olduğu anlaşılmaktadır. Kişinin eşine karşı açıklıkla davranmasının çift taraflı bir içtenlik gelişimi için önemli olduğu söylenebilir. Böylesi kendini açma girişimleri eşlerin sorumluluk duygularının gelişimine, birbirlerini destekledikleri ve kabul ettikleri anlayışlarının yerleşmesine katkı sunabilir. Araştırmacılar, özgünlük düzeyi yüksek bireylerin, ilişkilerinde daha içten ve yıkıcı olmadan davrandıkları ve bu davranışların da daha doyum sağlayıcı ilişkiler ve daha çok kişisel iyi oluş sağladığı sonucuna varmışlardır (Brunell, Kernis, Goldman, Heppner, Davis, Cascio ve Webster, 2010). Çiftler ile yapılan bir çalışmada, potansiyel bir çatışma ya da tartışmadan kaçınmak için ilişkilerinde gerçek benliğini sunamayan kişilerin düşük öz-saygıya ve yüksek depresyon düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir (Neff ve Harter, 2002). Bunun yanında araştırmacılar, ilişkisel özgünlükle ilişki doyumu

arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır (Karimiyan, Raisi, Mohammadi ve Sadeghifard, 2014). Gouveia, Schulz ve Costa (2015) yaptıkları çalışmada özgünlüğün romantik ilişkiler bağlamında yüksek düzeyde içtenlik sağladığını ve bu sayede çiftlerin kendilerini dürüstlükle açmalarına ve karşılıklı olarak ihtiyaçlarını daha iyi keşfedebilmelerine katkı sunabileceğini vurgulamışlardır. Ayrıca Türk kültüründe yapılan bir çalışmaya göre ise araştırmacılar, ilişkisel özgünlüğün evlilikten elde edilen doyum ve fedakârlık doyumunu artırdığını tespit etmişlerdir (Aydoğan ve Özbay, 2018). Bu açıklamalar ışığında ilişkisel özgünlük yapısının gerek romantik ilişkiler bağlamında gerekse evlilik ilişkisinde ilişki kalitesini artırmada kritik bir öneme sahip olduğu düşünülebilir.

Evlilik ilişkisinde özgünlüğü anlamlandırmak için yaşanan kültürel bağlamı açıklamak önemlidir. Triandis'e (1995) göre insana ait birçok psikolojik değişken, içinde yaşanan kültürün öğelerinden etkilenmektedir. Benlik gelişim sürecini anlamlandırmaya destek olan kültürel farklılaşma boyutları bireycilik-toplulukçuluk olarak adlandırılmaktadır (Göregenli, 1995; Oyserman, Coon ve Kimmelmeier, 2002; Triandis, 1989) ve bu eğilimler üzerinde durmak durumu daha anlaşılır kılacaktır. Bireycilik eğilimine sahip kültürlerde kişinin diğerlerinden bağımsız olduğu vurgusuyla birlikte kişisel özerkliğe ve kendini gerçekleştirme önem verilmektedir (Hofstede, 1980; İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011). Toplulukçuluk eğiliminde olan kültürlerde ise gruba uyma önemlidir ve diğeri-odaklı bir anlayış hâkimdir (İmamoğlu, 1998; Schwartz, 1990). Bunun yanında, toplulukçu kültürlerde ilişkisel, bireyci kültürlerde ise özerk benlik yapılarının meydana geldiği iddia edilmektedir (Markus ve Kitayama, 1991; Chang, 2013). Kimi araştırmacılar Türk kültürünün toplulukçu eğilimler gösterdiğini (İmamoğlu ve İmamoğlu, 1992) vurgularken kimileri hem bireyci hem de toplulukçu eğilim özelliklerini bir arada gösterdiğini vurgulamaktadır (Kağıtçıbaşı, 2010). İçinde bulunduğumuz kültürde özgün olmanın ya da ilişkisel özgünlüğün var olduğuna dair araştırma kanıtları vardır (Aydoğan, Özbay ve Büyüköztürk, 2017; Aydoğan ve Özbay, 2018; İlhan ve Özdemir, 2013). Bununla birlikte, yapılan bir çalışmaya göre ilişkisel özgünlük ile toplulukçu kültür eğilimi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir (İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011).

Yine kültürel bağlam göz önüne alındığında ilişki kalitesinin de çeşitli kültürel farklılaşma boyutlarıyla değerlendirilmesi önemlidir. Araştırmacılar, yüksek ilişkisel benliğe sahip olan kişilerin, ilişki kalitesini artırmaya ve ilişkiyi desteklemeye ilişkin çeşitli davranışlar (kendini açma, güven) sergilediklerini ortaya koymaktadır (Morry ve Kito, 2009). Ayrıca araştırmacılar (Harter, Waters, Pettitt, Whitesell, Kofkin ve Jordan, 1997), romantik ilişkiler düzleminde ele alındığında özgün bireylerin, ilişkilerinde kendilerini merkezde tutan bir özerklikten öte bağımsız olma ve ilişkili olmanın dengeye ulaşabileceği bir ilişki yöneliminde olduklarını belirtmektedirler. Kişinin yakın ilişkilerinde birliktelik-özerklik dengesini sağlayabilmesi ise benliğin farklılaşması kavramına dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda, açıklamalar, benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük kavramlarının ilişki içinde olduğunu göstermektedir. İlişkilerinde net bir benlik algısıyla birlikte, kişinin kendi düşünce ve hislerine güvenerek başkalarının beklentilerini karşılamak zorunda hissetmemesi, yansız ve aldatıcı olmadan özgün bir benlik sunması ilişki kalitesi adına elzemdir. Evlilik ilişkisinin kaliteli bir yapıya ulaşması adına eşlerin net ve özgün bir benlik algısı ile karşılıklı olarak çeşitli sorumluluklara sahip olmaları gerekmektedir. Benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük gibi birbirleriyle ilintili kavramların da kaliteli ve uyumlu bir evlilik ilişkisi için önemli mihenk taşları olduğu düşünülmektedir. İlgili bu açıklamalar ve araştırma sonuçlarından hareketle çalışmanın amacı, benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük bağlamında evlilik ilişki kalitesinin açıklanabilirliğini incelemektir.

YÖNTEM

Bu araştırma, değişkenler arasındaki ilişkilerin ne seviyede olduğunu ölçmeye çalışması yönüyle nicel araştırma türündedir. Bununla birlikte iki ya da daha çok bağımsız değişkene dayanarak bağımlı değişkendeki değişimleri açıklama amacı güden yordayıcı korelasyonel araştırma desenindedir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

Evren ve Örneklem

Çalışma grubunun belirlenmesinde uygun örnekleme ve evli olma durumu da ölçüt alınarak amaçlı örnekleme çeşitlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya 18-63 yaş aralığında (\bar{X} = 31.78 Ss: 7.69), 251 (%52.3) kadın ve 229 (%47.7) erkek olmak üzere 480 evli birey katılmıştır. Evlenme türü açısından ise katılımcıların 43'ü (% 9) görücü usulü/hiç tanımadan ya da çok az tanışarak, 313'ü (% 65.2) anlaşarak/flört ve 124'ü (% 25.8) hem görücü usulü hem anlaşarak evlilik yapmışlardır. Bunun yanı sıra evlilik süresi açısından katılımcıların; 139'u (% 29) 0-2 yıl, 96'sı (% 20) 2-4 yıl, 68'i (% 14.2) 4-6 yıl, 27'si (% 5.6) 6-8 yıl, 25'i (%5.2) 8-10 yıl ve 125'i (% 26) ise 10 yıl ve üzerinde evlilik süresine sahiptir. Ayrıca katılımcıların 305'i (% 63.5) çocuk sahibi olduklarını ve 175'i (% 36.5) çocuk sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Son olarak ise katılımcıların 19'u ilkokul (% 4), 15'i ortaokul (% 3.1), 70'i lise (% 14.6), 320'si lisans (% 66.7) ve 56'sı lisansüstü (%11.7) eğitim düzeyine sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilen formda; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, eş ile yaşamın çoğunun geçtiği yer, evlenme şekli, evlilik süresi ve çocuk sahibi olma durumunu öğrenmeyi amaçlayan 7 soru bulunmaktadır.

Benliğin Farklılaşması (Ayrımlaşması) Ölçeği (Differentiation of Self Inventory)

Bireylerin intrapsişik ve kişiler arası açıdan benliklerinin farklılaşma düzeylerini belirleyebilmek amacıyla Skowron ve Friedlander (1998) geliştirilmiştir. Türk kültürüne uyarlaması Işık ve Bulduk (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçek 20 madde (örn. madde: "Yaptığım şeyin doğru olduğunu düşünüyorsam başkalarının ne dediğini pek de umursamam."), 4 alt boyuttan (duygusal tepkisellik, duygusal kesme, başkalarıyla iç içe geçme ve ben pozisyonu alma) oluşmakta ve 6'lı likert ("1: hiç uygun değil" ile "6: çok uygun") tipi bir yapıya sahiptir. Toplam puanın yüksek olması benliğin farklılaşma düzeyinin yüksek olduğunu ve alt ölçeklerden alınan puanların yüksekliği yine ilgili boyutta benliğin farklılaşma düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Işık ve Bulduk (2015) tarafından elde edilen güvenilirlik katsayıları ölçeğin tamamı için .81; alt ölçeklerden Başkalarıyla İç İçe Geçme için .74, Ben Pozisyonu Alma .75, Duygusal Tepkisellik .78, Duygusal Kesme .77 olarak saptanmıştır. Yapılan yapı geçerliği çalışmaları ölçeğin yeterli geçerlik kanıtlarına sahip olduğunu göstermektedir (Işık ve Bulduk, 2015). Bu çalışmada elde edilen güvenilirlik katsayıları ise Başkalarıyla İç İçe Geçme .67, Ben Pozisyonu Alma .64, Duygusal Tepkisellik .65, Duygusal Kesme .54 ve benliğin farklılaşması toplam puanı için .72 olarak elde edilmiştir.

İlişkisel Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği

İlişkisel Özgünlük Ölçeği Lopez ve Rice (2006) tarafından geliştirilmiş ve Türk kültürüne uyarlaması Akbay (2015) tarafından yapılmıştır. Bireyin ilişkisinde içten olmaya ilişkin aldığı riskin derecesini ve eşine ve eşinin de kendisine karşı ne kadar net davrandığını ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek 23 madde (örn. madde: "Gerçekte olduğum gibi olmaktansa partnerimin olmamı istediği gibi olmayı tercih ederim."), 2 alt boyuttan (dürüstlük ve yansızlık) oluşmakta ve 9'lu likert ("1: beni hiç tanımlamıyor" ile "9: beni çok tanımlıyor" aralığında değer almakta) tipindedir. Dürüstlük alt boyutundan yüksek puan almak kişinin partnerine karşı kendisi gibi davranmaya (özgün) ilişkin risk aldığı; yansızlık alt boyutundan yüksek puan almak ise partnerlerin yakın ilişkilerinde karşılıklı olarak açık ve net olmayı tercih ettikleri Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2019, 38(1), 174-189.

anlamındadır. Ölçekten alınan toplam puanın yüksek olması ise bireylerin ilişkilerinde özgün davranma eğilimlerinin artması anlamına gelmektedir (Akbay, 2015). Uyarlama çalışmasında ölçeğin tümüne ait Cronbach alfa katsayısı .82, dürüstlük için .76 ve yansızlık için .79 olarak elde edilmiştir. Bunun yanında yapı geçerliği çalışmaları kapsamında ulaşılan veriler ölçeğin geçerli bir yapıda olduğunu doğrulamaktadır (Akbay, 2015). Bu çalışmada ise elde edilen güvenilirlik katsayıları şu şekildedir: dürüstlük alt boyutu .82, yansızlık alt boyutu .83 ve ölçeğin tamamı için .84.

Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği

Algılanan genel romantik ilişki kalitesini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek Fletcher, Simpson ve Thomas (2000) tarafından geliştirilmiş olup Türk kültürüne Sağkal ve Özdemir (2018) tarafından uyarlanmıştır. Söz konusu ölçek 6 madde (örn. madde: "ilişkiniz ne kadar tutkulu?") ve tek boyuttan oluşmakta ve 7'li likert (1: hiç ile 7: çok aralığında değer almakta) tipi bir ölçektir. Ölçekten alınan puanın yükselmesi algılanan genel romantik ilişki kalitesinin arttığı anlamındadır. Uyarlama çalışmasında güvenilirliğin belirlenmesine dönük yapılan analizlerde ölçeğin Cronbach alfa kat sayısı .86 olarak elde edilmiştir. Yapı geçerliği ve ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları ölçeğin yeterli geçerlik değerlerine sahip olduğunu göstermektedir (Sağkal ve Özdemir, 2018). Bu çalışmada elde edilen güvenilirlik katsayısı ise ölçeğin tamamı için .88 olarak elde edilmiştir.

İşlem Süreci ve Verilerin Analizi

Çevrim içi form biçimine dönüştürülen ölçekler çeşitli iletişim ortamları (Facebook, Whatsapp) ve elektronik posta yardımıyla çalışma grubuna ulaştırılmıştır. Araştırma verilerinde olası kayıpları önlemek amacıyla katılımcılara tüm maddeleri yanıtlama zorunluluğu ve kodlama sırasında oluşabilecek hataları önlemeye ilişkin de bazı sınırlamalar getirilmiştir. Veriler Türkiye'nin çeşitli illerindeki evli bireylerden elde edilmiş ve yaklaşık iki ayda tamamlanmıştır.

Araştırma verilerine ilişkin istatistiksel analizler IBM SPSS 22.0 istatistik paket programı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel analizler öncesinde tek ve çok yönlü değerler incelenmiştir. Tek yönlü 91, Mahalanobis uzaklık değeri yardımıyla çok yönlü 32 aykırı değer saptanmış ve toplam 123 uç değer ayıklanarak analizler 480 kişi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu oran araştırmadan elde edilen bütün verilerin yaklaşık %20'sine denk gelmektedir ve birçok araştırmacı bu oranın kabul edilebilir bir aralıkta olduğunu kabul etmektedir (Kellam, Rebok, Ialongo ve Lawrence, 1994; Mason, 1999; Peng, Harwell, Riou ve Ehman, 2006; Schlomer, Bauman ve Card, 2010).

Bununla birlikte istatistik testlerin varsayımlarının karşılanma durumuna ilişkin incelemeler yapılmıştır. Normallik sınaması kapsamında değişkenlere ilişkin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayıları incelenmiş ve ilgili değerlerin ± 1.5 aralığında (Tabachnick ve Fidel, 2007) olduğu ve buna dayanarak verilerin dağılımının normal olduğu kabul edilmiştir. Veri setini inceleme işlemlerinden sonra çalışmanın istatistiksel analizlerinde betimleyici istatistikler elde edilmiş ve ayrıca araştırmanın değişkenleri olan evlilik ilişki kalitesi, benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük arasındaki ilişkilerin belirlenmesine dönük Pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Daha sonra başkalarıyla iç içe geçme, duygusal tepkisellik, ben pozisyonu alma, duygusal kesme, yansızlık ve dürüstlük değişkenlerinin evlilik ilişki kalitesini yordayıp yordamadığına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırma verileri aracılığıyla ulaşılan bulgular iki aşamada verilmektedir. İlk aşamada Pearson momentler çarpımı korelasyonu tekniği bulguları incelenmiştir. Tam olarak ortak bir görüş olmamakla birlikte korelasyon katsayısının, mutlak değer temelinde, 0.00-0.30 arasında olması düşük; 0.30-0.70

arasında olması orta; 0.70-1.00 arasında olması yüksek düzeyde bir ilişki olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2017).

Tablo 1.

Evlilik İlişki Kalitesi, Benliğin Farklılaşması ve İlişkisel Özgünlük Arasındaki İlişkilere Dair Korelasyon Sonuçları

Değişken	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
D. Tep.(BF) (1)	1								
B. Poz.(BF) (2)	-.00	1							
D. Kes.(BF) (3)	.18**	.13**	1						
B. İç.(BF) (4)	.39**	.24**	.27**	1					
Top-BF (5)	.65**	.56**	.56**	.75**	1				
Dürüst.(İÖ) (6)	-.10*	.19**	.32**	.13**	.19**	1			
Yansız.(İÖ) (7)	.14**	.03	.28**	.20**	.24**	.25**	1		
Top-İÖ (8)	.05	.12**	.37**	.21**	.28**	.69**	.87**	1	
Top-EİK(9)	-.01	.16**	.31**	.08	.20**	.55**	.19**	.42**	1

* $p < .05$ ** $p < .01$ Not: (1): Duygusal Tepkisellik, (2): Ben Pozisyonu Alma, (3): Duygusal Kesme, (4): Başkalarıyla İç İçe Geçme, (5): Benliğin Farklılaşması Toplam Puanı, (6): Dürüstlük, (7): Yansızlık, (8): İlişkisel Özgünlük Toplam Puanı, (9): Evlilik İlişki Kalitesi Toplam Puanı.

Tablo 1’de görüldüğü üzere sonuçlar; evlilik ilişki kalitesi ile benliğin farklılaşması arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r = .20$, $p < .01$). Bu değer, benliğin farklılaşma düzeyi yükseldikçe evlilik ilişki kalitesinin de yükseldiğini göstermektedir. Bununla birlikte evlilik ilişki kalitesi ile ben pozisyonu alma ($r = .16$, $p < .01$) ve duygusal kesme ($r = .31$, $p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı düşük bir ilişki olduğu bulunurken evlilik ilişki kalitesi ile başkalarıyla iç içe geçme ve duygusal tepkisellik arasında anlamlı bir ilişki elde edilememiştir.

Bunun yanında evlilik ilişki kalitesi ile ilişkisel özgünlük arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .42$, $p < .01$). Ayrıca bulgularda evlilik ilişki kalitesi ile dürüstlük ($r = .55$, $p < .01$) ve yansızlık ($r = .19$, $p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.

Tablo 2.

Evlilik İlişki Kalitesinin Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Yordayıcı	B	SH _B	B	ΔR ²
1	D. Tep.	-.06	.05	-.05	.11**
	B. Poz.	.13	.05	.12**	
	D. Kes.	.45	.07	.31**	
	B. İç	-.03	.06	-.00	
	Sabit	23.20	1.95	-	
2	D. Tep.	-.04	.05	.04	.21**
	B. Poz.	.06	.04	.05	
	D. Kes.	.21	.06	.15**	
	B. İç	-.06	.05	-.05	
	Dürüst.	.21	.02	.50**	
	Yansız.	.00	.01	.03	
	Sabit	12.46	1.92	-	

** $p < .01$ Not: D. Tep.: Duygusal Tepkisellik, B. Poz.: Ben Pozisyonu Alma, D. Kes.: Duygusal Kesme, B. İç: Başkalarıyla İç İçe Geçme, Dürüst.: Dürüstlük, Yansız.: Yansızlık

Benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük değişkenleri açısından evlilik ilişki kalitesinin yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur. Bu bağlamda iki model tanımlanmıştır. Model 1 ve Model 2’nin tanımlanmasında, önce benliğe dair bireysel özelliği tanımlayıcı benliğin farklılaşması ve ikinci olarak da ilişkisel özelliği yansıtan ilişkisel özgünlük açıklamaları dikkate alınmıştır. Modele giren tüm değişkenler ve alt boyutlarının, evlilik ilişki kalitesi ile manidar ilişki içinde olduğu görülmektedir (bakınız: Tablo 1). Bu yüzden tüm değişkenler analize dâhil edilmiştir. Analize ilk sırada (blokta) giren Benliğin Farklılaşması Ölçeği’nin alt boyutları, evlilik ilişki kalitesine dönük varyansın %11’ini açıklamaktadır. Duygusal kesme ve ben pozisyonu alma evlilik ilişki kalitesini anlamlı bir biçimde yordamaktadır. Bu alt boyutlar ile evlilik ilişki kalitesi arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Analize ikinci sırada giren ilişkisel özgünlük değişkeninin ise benliğin farklılaşması değişkeni kontrol altında tutulduğunda, evlilik ilişki kalitesinde daha önce açıklanan varyansa %21 katkı sunduğu görülmektedir. Bu sayede açıklanan toplam varyans %32’ye yükselmiştir. Dürüstlük ve yansızlık evlilik ilişki kalitesi ile pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahiptir. İlişkisel özgünlük arttıkça, evlilik ilişki kalitesi de artmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük bağlamında evlilik ilişki kalitesinin nasıl açıklandığını ortaya koymaktır. Amaca dayalı olarak ortaya çıkan sonuçlar ise şu şekildedir: Benliğin farklılaşma düzeyi ve ilişkilerde özgün davranma eğilimi evlilik ilişki kalitesine olumlu bir katkı sunmaktadır. Sonuçların, kültürel olarak evlilik ilişki dinamiğinin anlaşılması ve hatta güçlü/nitelikli evlilik ilişkisi sağlayan benliğe dayalı sonuçlar ortaya koyması açısından oldukça dikkat çekici olduğu düşünülmektedir.

Evlilik İlişki Kalitesi ve Benliğin Farklılaşması

Bu çalışmada farklılaşmış benliğe sahip olmanın evlilik ilişki kalitesine olumlu katkı sunduğu sonucu elde edilmiştir. İlgili alanyazında yüksek düzeyde farklılaşmaya sahip olmanın yakın ilişkilerde samimiyeti sağlayıp sürdürme ve birliktelik-bireysellik dengesini doğru şekilde kurma noktalarında bireye bir referans sağladığı görülmektedir (Skowron, 2005; Skowron ve Schmitt, 2003; Tuason ve Friedlander, 2000). Bu çalışmadan elde edilen sonuca dayalı olarak; başkalarına bağımlı olmaktan çok onlarla ilişki halinde olabilen, net ve özerk bir benlik yapısına sahip kişilerin kaliteli bir evlilik ilişkisi yaşama olasılıklarının artacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, kişinin, özerklik ihtiyacını göz ardı ederek eşinin beklentileri doğrultusunda eylemde bulunmasının ve enerjisini duygularına harcayarak bitirmesinin evlilik ilişki kalitesini olumsuz etkide bulunacağı söylenebilir.

Araştırma sonuçları kültürel olarak evlilik ilişkisinin anlaşılması bağlamında önem taşımaktadır. Benliğin farklılaşmasının bireyci toplumlarda ve farklılaşamamanın (kaynaşma) ise toplulukçu yapıya sahip toplumlarda daha değerli olduğu düşünülmektedir (Chung ve Gale, 2006; Tuason ve Friedlander, 2000). Toplulukçu ve bireyci toplum yapısı özelliklerini bir arada gösteren Türk kültüründe (Kağıtçıbaşı, 2010) benliğin farklılaşması yapısının bulunması ise Bowen’ın (1978) bu kavramın evrensel olduğu görüşünü destekler nitelikte kanıt sunmaktadır. Bu bağlam göz önüne alındığında çalışmadan elde edilen bu sonucun, kültürel olarak benliğin farklılaşmasının evlilik ilişki kalitesine yansımalarını incelemek için özgün bir bakış açısı sağladığı düşünülmektedir. Ayrıca, aile ve evlilik danışmanlığı alanında çalışan uzmanlar için aileleri ve evlilik ilişkisini değerlendirme noktasında kültürel bakış açısı sunacaktır.

Evlilik İlişki Kalitesi ve İlişkisel Özgünlük

Evlilik ilişkisinde ya da yakın ilişkilerde kişilerin kendilerini eşlerine/partnerlerine karşı açık bir şekilde sunmaktan kaçındıkları görülmektedir. İlişki dinamiğini geliştirme çabalarında, bireyin kendiliğini

koruyabilmesi ve deneyimlediği istek, değer ve arzularıyla özgün bir benlik sunması önemlidir. Ancak kişinin ilişkisinde edindiği deneyimleri ve gercek benliğini paylaşmasının bazı bedelleri/riskleri (anlayışsız olarak algılanma, çatışmalar, eş reddi, vb.) olabilir. Bu araştırmada elde edilen sonuca göre eşler, olası risklerden kaçınmadan gercek benlik deneyimlerini karşılıklı olarak ne kadar çok doğru ve açık bir biçimde ifade ederlerse kaliteli bir evlilik ilişkisine sahip olma olasılıkları da o kadar çok artmaktadır. Bir başka deyişle bireyin eşine ve kendisine karşı açık ve net olmasının ve kendisi gibi davranmaya dönük risk alarak drstce kendisini açmasının evlilik ilişki kalitesini arttırabileceği söylenebilir.

İlişkisel zgnlk ve çeşitli boyutları (kendini açma, samimiyet, vb.) ile yakın ilişkiler ya da evlilik ilişkisi bağlamında yapılan birçok araştırma bu bulguyu destekler niteliktedir (Brunell ve ark., 2010; Brunell, Pilkington ve Webster, 2007; Gouveia, Schulz ve Costa, 2015; Lopez ve Rice, 2006; Meeks, Hendrick ve Hendrick, 1997; Rubin, Hill, Peplau ve Dunkel-Schetter, 1980). Ayrıca ilişkisel özgünlükle ilişkili olduğu düşünülen bazı yapıların (kendini gizleme gibi), evlilik ilişki kalitesini olumsuz etkileyebileceğine dair bazı sonuçlar bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar, mevcut araştırma sonucundan farklı olarak, kişinin ilişkide konuşulmasını istemediği çeşitli mevzuları gündeme getirmekten kaçınmasının evlilik doyumuna olumlu katkı sunduğunu belirtmektedirler (Baxter ve Wilmot, 1985; Finkenauer ve Hazam, 2000). zgnlğe ilişkin yapılan araştırmaların genel anlamda kişi-merkezli temelde yapıldığı görülmektedir (Aydoğan, zbay ve Büyüköztürk, 2017; İlhan ve zdemir, 2013). Kişi-merkezli bakış açısının önemli olmasının yanı sıra bu kavramın çok boyutlu yapısı göz önüne alındığında ilişkisel yapı içinde de değerlendirilmesinin sağlıklı ilişkiler adına önemli olduğu açıktır. Ancak, Türk kültüründe ilişkisel özgünlüğün araştırmalara sınırlı sayıda dâhil olduğu gözlemlenmektedir (Aydoğan ve zbay, 2018; Evin Akbay, 2015). İlişkisel zgnlğn Türk kültüründe araştırılması bakımından bu çalışmanın önemli olduğu ve yeni araştırmalar için farklı bir bakış açısı sağlayacağı düşünülebilir. Bununla birlikte çalışmanın sonucunun Türk kültüründe evlilik ilişkisinin anlaşılması ve yeni bir bağlamda tartışılması açısından önemli olduğu söylenebilir. Türk kültüründe yapılmış bir çalışmaya göre ilişkisel özgünlük ile toplulukçuluk arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir (İmamoğlu, Günaydın ve Selçuk, 2011). Toplulukçu kültürlerde gruba uyma önemlidir ve bu kültürlerde birey, başkalarının duygularını anlamayı önemser. Toplulukçu kültürlerde oluşan ilişkisel benlik yapısının Türk kültüründe de ilişkiyi devam ettirmeye, ilişki dinamiğini gclendirmeye ve ilişki kalitesini iyileştirmeye dönük davranışlarda bulunmayı teşvik ettiği söylenebilir.

Yapılan açıklamalardan yola çıkarak sağlıklı bir evlilik yaşantısına giden yolda bireyin benlik gelişiminin kritik olduğu açıktır. Özellikle benlik gelişimini tamamlama sürecinde ergenlik ve ergenlik sonrası dönem ele alındığında çatı bir kavram olarak benliğin farklılaşmasının, eğitim alanında da önemli bir yordayıcılık işlevi üstlendiği söylenebilir. Nitekim niversite öğrencileri ile yapılan bir çalışma, benliğin farklılaşması ile öğrencilerin niversite yaşamına uyum sağlamaları arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir (Mert ve etiner, 2018). Çeşitli alışmalar ise benliğin farklılaşması kavramının öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının (Karababa, Mert ve etiner, 2018) ve psikososyal gelişimlerinin (Jenkins, Buboltz, Schwartz ve Johnson, 2005) nemli bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde; bu kavramın gelişiminin bireyi sağlıklı bir işlevselliğe götüreceği ve ergenlik dönemi ve sonrasında bu yapının desteklenmesinin bireyin hem sosyal yaşantısında hem de eğitim yaşantısına katkıda bulunabileceği söylenebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmacılar İçin neriler

Bu araştırmada veriler, Google evrimii form aracılığıyla elde edilmiştir. Bu sayede ölçek maddelerinin cevaplanmasında ve verilerin analize hazır hale getirilmesinde hız kazanılmaktadır. Ancak verileri bu Şekilde elde etmenin yararlarının yanında bazı öngörülemeyen sınırlılıklarının da olabileceği söylenebilir (katılımcıların araştırma hassasiyetini yeterince kavrayamamaları, anlayamadıkları *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2019, 38(1), 174-189.

maddelere ilişkin anında dönüt verilememesi vb.) Araştırmanın verilerinin daha farklı bir yöntemle elde edilmesiyle bulunan sonuçlar yeni araştırmalara katkı sunabilir. Bunun yanında, katılımcıların Türkiye'nin çeşitli illerinden çalışmaya dahil oldukları bilinse de tam olarak ülke genelini temsil etmemektedir. Bu nedenle araştırmadan elde edilen veriler bu sınırlılık içinde değerlendirilmelidir.

Araştırma grubunda yer alan bireyler farklı evlilik yaşam döngülerine sahiptirler. Bu durum bireylerin benliğin farklılaşması durumlarına, ilişkisel özgünlüklerine ve evlilik ilişki kalitelerine etki etmiş olabilir. Aynı evlilik yaşam döngüsüne sahip bireylerin benliğin farklılaşması, ilişkisel özgünlük ve evlilik ilişki kalitelerinin araştırılması daha farklı bakış açıları sunabilir. Son olarak benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük yapılarının içinde bulunduğumuz kültüründe sınırlı düzeyde araştırıldığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlar bu yapıların Türk kültüründe araştırılmaya uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca kültürel yakın ilişkiler ve evlilik ilişki doğasının dinamikleri göz önüne alınarak oluşturulmuş ölçme araçlarına gereksinim olduğu açıktır.

KAYNAKLAR

- Acar, T., & Acar, N.V. (2013). "Babam ve Oğlum" filmi'nin çok kuşaklı/kuşaklararası aile terapisi'nin temel kavramları açısından değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 37-53.
- Adams, W. W. (2006). Love, open awareness, and authenticity: A conversation with William Blake and D. W. Winnicott. *Journal of Humanistic Psychology*, 46, 9-35.
- Akbay, S. E. (2015). *Ana-babaya bağlanma ile romantik yakınlık ve otantik benlik arasındaki ilişkilerde bağlanma stillerinin aracı rolünün incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Aydoğan, D., & Özbay, Y. (2018). Evlilikte fedakarlık doyumunun ilişkisel özgünlük ve evlilik doyumunu bağlamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(2), 276-290.
- Aydoğan, D., Özbay, Y., & Büyükoztürk, Ş. (2017). Özgünlük Ölçeği'nin uyarlanması ve özgünlük ile mutluluk arasındaki ilişkide maneviyatın aracı rolü. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 5(1), 38-59.
- Baxter, L. A., & Wilmot, W. W. (1985). Taboo topics in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 2, 253-269.
- Birditt, K., & Antonucci, T. C. (2008). Life sustaining irritations? Relationship quality and mortality in the context of chronic illness. *Social Sciences and Medicine*, 67(8), 1291-1299.
- Bowen, M. (1966). The use of family theory in clinical practice. *Comprehensive Psychiatry*, 7(5), 345-374.
- Bowen, M. (1975). Family therapy after twenty years in treatment. In D. X. Freedman, J. E. Dyrud, and S. Arieti (Eds.), *American handbook of psychiatry* (2nd ed.) (Vol. 5). New York: Basic Books.
- Bowen, M. (1976). Theory and practice in psychotherapy. In P.J. Guerin (Ed.), *Family therapy: Theory and practice* (pp. 42-90). New York: Gardner Press.
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. New York: Rowman & Littlefield Publishers.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D. & Beach, S. R. H. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: a decade in review. *Journal of Marriage and The Family*, 62(4), 964-980.
- Brunell, A. B., Kernis, M. H., Goldman, B. M., Heppner, W., Davis, P., Cascio, E. V. & Webster, G. D. (2010). Dispositional authenticity and romantic relationship functioning. *Personality and Individual Differences*, 48(8), 900-905.
- Büyükoztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12.Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2019, 38(1), 174-189.

- Campos, B., Keltner, D., Bech, J. M., Gonzaga, C. G., & John, O. P. (2007). Culture and teasing: the relational benefits of reduced desire for positive self-differentiation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(1), 3-16.
- Chang, E. C. (2013). Perfectionism and loneliness as predictors of depressive and anxious symptoms in Asian and European Americans: Do Self-construal schemas also matter? *Cognitive Therapy and Research*, 37(6), 1179-1188.
- Crane, D. R., Allgood, S. M., Larson, J. H., & Griffin, W. (1990). Assessing marital quality with distressed and nondistressed couples: A comparison and equivalency table for three frequently used measures. *Journal of Marriage and the Family*, 52, 87-93.
- Finkenauer, C., & Hazam, H. (2000). Disclosure and secrecy in marriage: Do both contribute to marital satisfaction? *Journal of Social and Personal Relationships*, 17, 245-263.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., & Thomas, G. (2000). The measurement of perceived relationship quality components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 6(3), 340-354.
- Gehart, D. R., & Tuttle, A. R. (2003). *Theory-based treatment planning for marriage and family therapists*. U.S.A: Brooks/Cole, Cengage Learning.
- Gladding, S. T. (2013). *Psikolojik danışma: kapsamlı bir meslek*. (N. Voltan-Acar, ev. Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Gladding, S. T. (2015). *Family therapy: history, theory, and practice* (6th ed.). Great Britain: Pearson Education.
- Harter, S., Waters, P., Pettitt, L., Whitesell, N., Kofkin, J., & Jordan, J. (1997). Autonomy and connectedness as dimensions of relationship style in adult men and women. *Journal of Social and Personal Relationships*, 14, 147-164.
- Hendrick, S.S., & Hendrick, C. (1997). Love and satisfaction. R.J. Sternberg ve M. Hojjat (Ed.), *Satisfaction in close relationship* içinde (ss. 56-79). New York: The Guilford Press.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Işık, E., & Bulduk, S. (2015). Psychometric properties of the differentiation of self inventory revised in Turkish adults. *Journal of Marital and Family Therapy*, 41(1), 102-112.
- İlhan, T., & zdemir, Y. (2013). Benlik kurguları ve znel iyi oluş: Otantik olmanın aracı rolü. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 593-611.
- İmamoğlu, E. O. (1998). Individualism and collectivism in a model and scale of balanced differentiation and integration. *Journal of Psychology*, 132, 95-105.
- İmamoğlu, E. O., Günaydın, G., & Selçuk, E. (2011). zgn benliğin yordayıcıları olarak kendileşme ve ilişkililik: Cinsiyetin ve kültürel ynelimlerin tesinde. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 27-48.
- İmamoğlu, E. O., & İmamoğlu, V. (1992). Life situations and attitudes of the Turkish elderly toward institutional living within a cross-cultural perspective. *Journal of Gerontology: Psychological Sciences*, 47(2), 102-108.
- Jenkins, S. M., Buboltz, W. C. Jr., Schwartz, J. P., & Johnson, P. (2005). Differentiation of self and psychosocial development. *Contemporary Family Therapy*, 27, 251-261.
- Kağıtbaşı, . (2010). *Benlik, aile ve insan gelişimi: Kültürel psikoloji*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Karababa, A., Mert, A., & etiner, P. (2018). niversite ğrencilerinde psikolojik iyi olmanın bir yordayıcısı olarak benlik ayrımlaşması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 19(2), 1235-1263.
- Karimiyan, N., Raisi, S. J., Mohammadi, K., & Sadeghifard, M. (2014). Investigating the relationship between fear of intimacy and authenticity in relation to the marital relationship satisfaction of

- married employees of Sanandaj. *International Journal of Basic Sciences and Applied Research*, 3(9), 658-662.
- Kellam, S. G., Rebok, G. W., Ialongo, N., & Mayer, L. S. (1994). The course and malleability of aggressive behavior from early first grade into middle school: Results of a developmental epidemiologically-based preventive trial. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 35, 259-281.
- Kernis, M. H. (2003). Toward a conceptualization of optimal self-esteem. *Psychological Inquiry*, 14(1), 1 - 26.
- Kernis, M. H., & Goldman, B. M. (2006). *A multicomponent conceptualization of authenticity: Research and theory*. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology* (Vol. 38, pp. 284- 357). San Diego, CA: Academic Press.
- Kerr, M., & Bowen, M. (1988). *Family evaluation*. New York: W.W. Norton & Company.
- Lal, A., & Bartle-Haring, S. (2011). Relationship among differentiation of self, relationship satisfaction, partner support, and depression in patients with chronic lung disease and their partners. *Journal of Marital and Family Therapy*, 37(2), 169-181.
- Lim, M. G., & Jennings, G. (1996). Marital satisfaction of healthy differentiated and undifferentiated couples. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 4, 308-315.
- Lopez, F. G., & Rice, K. G. (2006). Preliminary development and validation of a measure of relationship authenticity. *Journal of Counseling Psychology*, 53, 362-371.
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: implications for cognition, motivation, and emotion. *Psychological Review*, 98, 224-253.
- Mason, M. (1999). A review of procedural and Statistical methods for handling attrition and missing data in clinical research. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 32, 111-118.
- Meeks, B. S., Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (1998). Communication, love and relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15, 755-773.
- Mert, A., & Çetiner, P. (2018). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum ile benlik ayırma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Özgün Araştırma*, 8(3), 190-204.
- Morry, M. M., & Kito, M. (2009). Relational-interdependent self-construal as a predictor of relationship quality: The mediating roles of one's own behaviors and perceptions of the fulfillment of friendship functions. *The Journal of Social Psychology*, 149(3), 305-322.
- Neff, K. D., & Harter, S. (2002). The authenticity of conflict resolutions among adult couples: Does women's other-oriented behavior reflect their true selves? *Sex Roles*, 47, 403-417.
- Nichols, M. P. (2013). *Aile terapisi: kavramlar ve yöntemler* (1.basım). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Peleg, O. (2008). The relation between differentiation of self and marital satisfaction: what can be learned from married couple over the course of life? *The American Journal of Family Therapy*, 36, 388-401.
- Peng, C.-Y. J., Harwell, M., Liou, S.-M., & Ehman, L. H. (2006). Advances in missing data methods and implications for educational research. In S. Sawilowsky (Ed.), *Real data analysis* (pp. 31-78). Greenwich, CT: Information Age.
- Richards, E. (1989). *Self reports of differentiation of self and marital compatibility as related to family functioning in the third and fourth stages of the family life cycle*. Unpublished doctoral dissertation, Adelphi University, New York, USA.
- Rubin, Z., Hill, C. T., Peplau, L. A., & Dunkel-Schetter, C. (1980). Self-disclosure in dating couples: Sex roles and the ethic of openness. *Journal of Marriage and the Family*, 42, 305-317.
- Sağkal, A. E., & Özdemir, Y. (2018). Algılanan romantik ilişki kalitesi ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 22-40.
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2019, 38(1), 174-189.

- Schlomer, G. L., Bauman, S., & Card, N. A. (2010). Best practices for missing data management in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology, 57*(1), 1-10.
- Schwartz, S. H. (1990). Individualism-collectivism: Critique and proposed refinements. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 21*, 139-157.
- Skowron, E. A., & Friedlander, M. L. (1998). The differentiation self inventory: development and initial validation. *Journal of Counseling Psychology, 45*(3), 235-246.
- Skowron, E.A. (2000). The role of differentiation of self in marital adjustment. *Journal of Counseling Psychology, 47*(2), 229-237.
- Skowron, E. A., & Schmitt, T. A. (2003). Assessing interpersonal fusion: reliability and validity of a new DSI fusion with others subscale. *Journal of Family and Marital Therapy, 29*(2), 209-222.
- Skowron, E. A. (2005). Parent differentiation of self and child competence in low-income urban families. *Journal of Counseling Psychology, 52*(3), 337-346.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson/Allyn and Bacon.
- Triandis, H. C. (1989). The self and social behavior in differing cultural contexts. *Psychological Review, 96*, 506-520.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder: Westview.

Examining the Marital Relationship Quality on the Basis of Self: Differentiation of Self and Relationship Authenticity^{5,6}

Enes Kalkan⁷, Didem Aydoğan⁸

Extended Abstract

Purpose

Marriage can be described as a process by which two people, men and women, actualize their variety of qualities they acquired in their families and lives before the wedlock in a new context. Some relational and personal features within this special context have the power on spouses to influence one another. Various research results support this view (Aydoğan and Özbay, 2018; Crane, Allgood, Larson and Griffin, 1990; Lal and Bartle-Haring, 2011; Polat, 2014; Skowron, 2000). The concept of differentiation of self composes one of the qualities of the spouses depending on self. Differentiation of self embodies two traits: the individuals' maintenance of their selves' psychological and interpersonal traits and differentiation from the family where they grew up at cognitive and emotional dimensions (Bowen, 1978; Kerr and Bowen, 1988). Individuals with higher level of differentiation of self both experience commitment in their close relationships and protect their autonomy. Those with low level of differentiation have difficulty with separating themselves from the people to whom they are close (family, spouse, and etc.) and spare most of their energy for their feelings. The researchers determined that the marriages between the individuals with higher level of differentiation had higher compatibility and satisfaction (Bradbury, Fincham and Beach, 2000; Birditt ve Antonucci, 2008; Lim and Jennings, 1996; Peleg, 2008; Polat, 2014; Richards, 1989; Skowron ve Friedlander, 1998).

One of the relational features in marriages or relationships is the structure of relational authenticity. The concept of relational authenticity which is explained with qualities like honesty, reality, and self-disclosure is the revelation of oneself honestly and objectively (Kernis, 2003; Lopez and Rice, 2006). Lopez and Rice (2006) discuss the relational authenticity as *unacceptability of deception* and *intimate risk taking* in a two-factor authentication. They determine that this schema helps the partners to share their real self-experiences mutually and correctly without abstaining from the risks which can jeopardise their relationships. It is understood that the relational authenticity is an important structure necessary both in romantic relationships and marital relationships on behalf of relationship quality. In fact, various studies support this view (Aydoğan and Özbay, 2018; Brunell, Kernis, Goldman, Heppner, Davis, Cascio and Webster, 2010; Karimiyan, Raisi, Mohammadi and Sadeghifard, 2014).

In the light of these explanations, it is important to examine the connection of the spouses' perceptions of relationship quality with the spouses' reconciliation of their autonomy-connectedness by balancing their psychological and interpersonal dimensions, emotional and cognitive differentiation from the family where they grew up, and being honest and objective in their relationships. Depending on these,

⁵ This study is part of a master's thesis that prepared under the supervision of Didem Aydoğan.

⁶ A part of this study was presented as an oral presentation at the 20th International Psychological Counseling and Guidance Congress.

⁷ Ministry of National Education, ensklkn@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8762-9431>

⁸ Aydın Adnan Menderes University, didemaydogan42@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7163-3003>

Kalkan, E., & Aydoğan, D. (2019). Examining the marital relationship quality on the basis of self: Differentiation of self and relationship authenticity. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 38(1), 174-189. DOI: <https://doi.org/10.7822/omuefd.494918>

this study aimed at examining the explanation of marital relationship quality in terms of the differentiation of self and the relational authenticity.

Method

This research is a predictive correlational study which intends to predict the changes with the dependent variable based on the two or more independent variables. The population of the study consisted of a total of 480 married couples, 251 females (52.3%) and 229 males (47.7%) within the age range of 18- 63 (\bar{X} =31.78 Ss: 7.69). In addition to this, 139 participants (29%) have been married between 0-2 years, 96 (20%) of them between 2-4 years, 68 (14.2%) of them between 4-6years, 27 of them (5.6%) between 6-8 years, 25 of them (5.2%) 8-10 years, and 125 of them (26%) for 10 years and above. The Personal Information Form, the Differentiation of Self Scale, The Perceived Romantic Relationship Quality Scale, and The Authenticity in Relationships Scale were implemented with the participants. During the data collection process, the measurement tools were converted into on-line forms by using Google Drive and this form was distributed to the participants via social networking application (facebook, whatsapp) and electronic mail. The data obtained were analysed via SPSS 22 statistical software package. Pearson's correlation coefficient and hierarchical regression were used as analysis techniques.

Findings

Positive significant low relationships were obtained between the differentiation of self and marital relationship quality ($r =.20, p<.01$) and relational authenticity and marital relationship quality ($r =.42, p<.01$). The differentiation of self-variable ranked first (in the block) in the hierarchal regression explains 11% of the variance related to the marital relationship quality with its all sub-dimensions. When the differentiation of self-variable is checked, it is found that the relational authenticity variable ranked second in the analysis makes 21% contribution to the variance which was explained in the marital relationship quality before. Thus, the declared total variance went up to 32%.

Results

It was concluded in the study that the increase in the level of differentiation of self and tendencies in the relational authenticity has enhanced the marital relationship quality. It is considered that the results are quite interesting with regard to understanding of the dynamics of marital relationship culturally and even revealing results based on the self that provides strong/qualified marital relationship. Moreover, it is thought that the individuals who are in a relationship with others without depending on them and who have a functional and autonomous self-perception will increase their chance of having a marital relationship of good quality. In addition to this, it can be stated that if an individual avoids his/her own need of autonomy and acts according to his/her spouse's expectations and consuming oneself with his feelings by being frequently under the influence of emotions, marital relationship quality will be negatively affected. Considering this context, it is assumed that this result obtained from the research has provided an authentic perspective to examine the reflections of the cultural differentiation of self on marital relationship quality.

Considering the results obtained from this research, if the spouses mutually express their real self-experiences more clearly and accurately without avoiding the possible risks, their chances of having a good quality marital relationship increases. In other words, it can be stated that if an individual is open and clear to one and his/her spouse and takes risks to behave naturally and disclose oneself will increase marital relationship quality. It is considered that because relational authenticity is included scarcely in the research in Turkish culture (Aydoğın and Özbay, 2018; Evin Akbay, 2015), this study will provide a different perspective to new research studies. It is important to obey the group or community in Turkish culture which exhibits features belonging to the dispositions of collectivist and

relational cultures and the individual gives importance to understand others' feelings in the culture we live in. The relational self-structure which occurs in collectivist cultures encourages to act with the intention of maintaining relationship, strengthening the dynamics of the relationship, and ameliorating the relationship quality.

Limitations of the Study and Recommendations for the Future Researchers

The data in this study were obtained via online Google form. However, in addition to advantages of gathering data in this way, it can be stated that there could be some unforeseen limitations (participants' not being able to comprehend the research sensitivity adequately, not being able to give instant feedback about the items the participants could not understand and etc.). Thus, the data obtained from the study must be evaluated within these limitations.

The individuals in the research group have different marital life cycles. This condition could have impacts on the individuals' differentiation of self, relational authenticity, and marital relationship quality. The investigation of the differentiation of self, relational authenticity, and marital relationship quality of the individuals having the same marital life cycles can present more different perspectives.

Key Words: *Marital relationship quality, Differentiation of self, Relational authenticity, Marriage and family counseling*